

**UCHWAŁA NR XXI.173.2021
RADY GMINY WĄSEWO**

z dnia 26 maja 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy na lata 2021-2025**

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.z2020r. poz. 713, z późn. zm.) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020r. poz. 218 ze zm.) uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2021 – 2025, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Wąsewo

Grzegorz Jaworski

Załącznik do Uchwały Nr XXI.173.2021
Rady Gminy Wąsewo
z dnia 26 maja 2021r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2021–2025
W GMINIE WĄSEWO**

WSTĘP

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie na lata 2021 – 2025 obejmuje zadania, które na Gminę Wąsewo nakłada ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Realizacja Programu, w szczególności w obszarach profilaktyki, ochrony i wsparcia osób dotkniętych przemocą oraz oddziaływań wobec osób stosujących przemoc jest nastawiona na redukcję zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców gminy Wąsewo oraz na wzrost efektywności podejmowanych działań

Prawo do ochrony przed przemocą w rodzinie jest jednym z obowiązków państwa, którego zaniechanie może być uznane za naruszenie praw człowieka. Ustawodawca stworzył system przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wprowadzono także m.in. ustawową definicję przemocy w rodzinie oraz dokonano podziału zadań pomiędzy wszystkie szczeble samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania temu zjawisku. Regularna współpraca wielu instytucji (ośrodków pomocy społecznej, służb mundurowych, organizacji pozarządowych, sądownictwa, oświaty, ochrony zdrowia) może przyczynić się do realnego zmniejszenia liczby dokonywanych aktów przemocy w środowisku domowym. Wdrożenie w życie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy jest gwarancją zintegrowanych działań profilaktycznych, interwencyjnych i pomocowych w tym zakresie.

Głównym celem gminnego programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Wąsewo, a tym samym budowanie skutecznego systemu uwzględniającego lokalne uwarunkowania i rozmiary zjawiska. Program określa szczegółowe zadania do realizowania, ukierunkowane na: rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, doskonalenie kadr zajmujących się diagnozowaniem i pomocą osobom dotkniętym tym problemem oraz edukację i profilaktykę mieszkańców. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wąsewo ma charakter długofalowy. Działania obejmują lata 2021-2025. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

Podstawy prawne działania Programu

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z

2020r. poz. 218 ze zm.)

- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020r. poz. 1876, 2369)
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021r. poz. 41 ze zm.)
- Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020r. poz. 713 ze zm.)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020r. poz. 1359)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (Dz. U. z 2020r. poz. 1444 ze zm.)
- Krajowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie na rok 2021
- Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2021 – 2025

POJĘCIE PRZEMOCY

Definicji przemocy jest wiele, różnią się między sobą bardziej lub mniej, w zależności od punktu widzenia jej autora. Określają jednak jedno negatywne zjawisko, które jest źródłem krzywdy, upokorzenia i cierpienia słabszego.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. , poz. 218) określa przemoc jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Należy podkreślić, że przemoc w rodzinie inaczej zwana przemocą domową, to nie tylko przemoc fizyczna lecz także psychiczna, seksualna lub ekonomiczna.

Przemoc fizyczna to forma agresji łącząca się z naruszeniem granic ciała. Katalog zachowań będących przemocą fizyczną jest bardzo długi. W jego zakres wchodzi na przykład takie zachowania jak: bicie, kopanie, ciągnięcie za włosy, popychanie, szarpanie, duszenie, policzkowanie, wykręcanie kończyn, uciskanie części ciała. Demonstrowanie siły fizycznej bez konkretnej groźby użycia jej przeciwko osobie, np. poprzez niszczenie przedmiotów, wykonywanie gwałtownych ruchów naśladujących ciosy w bliskiej odległości ciała innej osoby, wywołujące u niej lęk. Wobec różnorodnych definicji przemocy postuluje się przyjęcie zasady, że zawsze tam, gdzie sposobem działania sprawcy jest jakiegokolwiek wykorzystanie siły fizycznej (nawet poprzez jej demonstrację) mamy do czynienia z przemocą fizyczną.

Przemoc psychiczna jest niepożądanym oddziaływaniem na psychikę drugiego człowieka. Naruszeniem jego woli, poczucia bezpieczeństwa, samooceny, wolności wyboru -jednak nie poprzez fizyczne zmuszenie do określonego zachowania, ale poprzez podjęcie działań lub wytworzenie atmosfery wywołującej zależność pomiędzy osobą stosującą przemoc psychiczną, a osobą która jej doznaje. Przykładami przemocy psychicznej jest zastraszanie, poniżanie, obrażanie, grożenie, upokarzanie, celowe wprowadzanie w błąd, posądzanie o zdradę lub inne przewinienia, wmawianie choroby psychicznej, permanentne narzucanie swojego zdania, stwarzanie sytuacji zależności lub podległości u osoby doznającej przemocy, wyszydzanie, izolowanie od świata zewnętrznego, ignorowanie, groźba odebrania dzieci. W pewnych okolicznościach zachowanie osoby stosującej przemoc może wywoływać wątpliwości co do tego, czy jest ono przemocą fizyczną czy psychiczną.

Przemoc seksualna obejmuje różne działania, w tym wymuszony stosunek płciowy (gwałt) w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy w ramach związku lub poza nim, molestowanie seksualne (w tym domaganie się stosunku płciowego w zamian za pracę), wykorzystywanie seksualne dzieci, osób niepełnosprawnych intelektualnie bądź fizycznie, zmuszanie do prostytucji, a też dotkliwe krytykowanie zachowań seksualnych.

Przemoc ekonomiczna – polegająca na całkowitym uzależnieniu finansowym ofiary przemocy od sprawcy, przybiera ona różne formy: począwszy od pełnego kontroli i nakazów wydzielania pieniędzy, do zaciągania kredytów czy zmuszania do ich zaciągania wbrew woli partnera, może to być też odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokojenie czy lekceważenie podstawowych potrzeb materialnych bliskich osób, uniemożliwienie podjęcia pracy.

Zaniedbanie jako forma przemocy przejawia się permanentnym brakiem wykonywania prawnego obowiązku opieki nad daną osobą, co może prowadzić do narażenia tej osoby na utratę życia lub zdrowia. Polega także na niewłaściwym wykonywaniu obowiązków.

W cyklu przemocy występują trzy niezależne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

Faza I – budowania napięcia. Istotą tej fazy cyklu jest stopniowy wzrost napięcia i agresywności sprawcy, pojawiają się w niej doraźne i mało dotkliwe incydenty przemocy, dochodzi do usprawiedliwiania i minimalizowania zachowań przemocowych;

Faza II - eskalacji - gwałtownej przemocy, zagrażającej zdrowiu i życiu ofiary, tę fazę charakteryzuje wymykająca się spod kontroli agresja; akty przemocy w tej fazie mogą zagrażać życiu ofiary, często u osoby doznającej przemocy dochodzi do dysocjacji, co ułatwia przetrwanie bólu i grozy;

Faza III - tzw. miesiąca miodowego - nasycona wzmożoną uprzejmością i skrucą dominanta, w którym przeważa poczucie winy i żalu, zmiana w funkcjonowaniu sprawcy powoduje, że ofiara ma nadzieję na możliwość trwałej zmiany; zazwyczaj jest to złudne wrażenie. Ofiary często tkwią w krzywdzącym związku latami. Proces ponownej nadziei, rozczarowania i poczucia własnej bezradności wzmacnia patologiczną relację.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu Karnego (Dz. U. z 2020r. poz. 1444 ze zm.).

Artykuł 207 Kodeksu Karnego stanowi:

„§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Wąsewo

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie. Na dzień 31.12.2020 r. Gmina Wąsewo liczy 4255 mieszkańców. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych z Powiatowym Urzędzie Pracy w Ostrowi Mazowieckiej wynosi 150, w tym 80 kobiet i 70 mężczyzn. Na terenie gminy w roku 2020 założono 16 „Niebieskich Kart”. Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w 2020 roku przeprowadzono rozmowy z 12 osobami mające na celu zaprzestanie spożywania alkoholu, 1 wniosek skierowano do sądu o nałożenie obowiązku przymusowego leczenia odwykowego. Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że na dzień 31.12.2020r. 8,65% ludności gminy korzysta z zasiłków pomocy społecznej. Na terenie powiatu ostrowskiego brakuje Ośrodka Interwencji Kryzysowej, tak więc nie ma możliwości skorzystania z bezpośredniego wsparcia m.in. z powodu przemocy w rodzinie. W szkołach na terenie Gminy Wąsewo zanotowano sporadyczne akty przemocy fizycznej i psychicznej. Przemoc fizyczna wyrażała się kopaniem, szarpaniem, popychaniem. Przemoc psychiczna to bezustanne wyśmiewanie się, poniżanie, wyzwiska. Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

I. Cele programu

Celem Programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Wąsewo

- 2) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele ogólne będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Wąsewo
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

II. Założenia Programu

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

III. Program jest spójny z Programami:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy,
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąsewo na lata 2014 - 2024,
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020r. poz. 218 ze zm.) z
- Ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020r. poz. 1876 ze zm.)
- Ustawą z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021r. poz. 41 ze zm.) i

IV. Zasoby Gminy Wąsewo w zakresie realizacji Programu:

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Posterunek Policji,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- placówki oświatowo-wychowawcze,
- placówki służby zdrowia,
- organizacje pozarządowe,
- parafia,
- inne,

V. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
- dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
- otwartość i chęć współpracy specjalistów,
- silne więzi rodzinne,
- chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

VI. Zagrożenia w realizacji zadań:

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- brak współpracy rodziny w zakresie przewycięzania kryzysów,
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- ubóstwo,
- brak infrastruktury socjalnej w gminie,
- brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,
- brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

VII. Realizacja celów programu:

L.p	Cel	Rodzaj działania	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Wskaźniki
1	Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie	Współpraca w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego	Pracownicy socjalni Przedstawiciele oświaty	2021–2025	Liczba zdiagnozowanych problemów przemocy w rodzinie.

	Gminy Wąsewo		<p>Przedstawiciele policji Przedstawiciele GKRPA Przedstawiciele ochrony zdrowia Kuratorzy sądowi Przedstawiciele organizacji pozarządowych Inni w zależności od zasobów</p> <p>Do obowiązków których należą:</p> <ul style="list-style-type: none"> - diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie - opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach - rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym - monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą - dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów ich działań - podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą - inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą - udział w działaniach edukacyjno - 	<p>Liczba opracowanych i zrealizowanych planów pomocy</p> <p>Liczba monitorowanych rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie</p> <p>Liczba podjętych i udokumentowanych działań wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy</p> <p>Liczba działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą</p> <p>Liczba interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą</p> <p>Liczba szkoleń nt przemocy</p>
--	--------------	--	--	---

		Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy	<p>informacyjnych</p> <p>Placówki oświatowe Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminny Zespół Interdyscyplinarny, inne, w zależności od zasobów gminy</p>	2021-2025	<p>Liczba rozprawdzonych ulotek i informacji nt. przemocy i jej skutków</p> <p>Liczba programów i kampanii społecznych</p> <p>Liczba konkursów w zakresie zapobiegania przemocy oraz liczba uczestników</p> <p>Liczba spotkań edukacyjnych dla mieszkańców gminy</p>
2.	Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie	<p>Izolowanie sprawców od ofiar. Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych.</p> <p>Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc Kierowanie wniosków do Sądu</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Zespół Interdyscyplinarny, inne, w zależności od zasobów gminy</p>	2021–2025	<p>Liczba przeprowadzonych rozmów z osobami stosującymi przemoc w rodzinie</p> <p>Liczba wniosków o leczenie odwykowe</p>

		Rejonowego w Ostrowi Mazowieckiej o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu			
--	--	--	--	--	--

3.	Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie	<p>Utworzenie punktu informacyjnego</p> <ul style="list-style-type: none"> - udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia - udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego - udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-educacyjnych - rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”, „Pomarańczowa Linia” 	Ośrodek Pomocy Społecznej	2021–2025	<p>Liczba osób objętych poradnictwem i liczba udzielonych porad</p> <p>Liczba rodzin objętych wsparciem systemu pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie i alkoholizmu</p> <p>Liczba rodzin objętych pracą socjalną</p>
----	--	--	---------------------------	-----------	---

	<p>Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy</p> <p>- podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”</p> <p>- przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego</p>	<p>Policja, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przedstawiciele oświaty, Przedstawiciele ochrony zdrowia</p>	2021-2025	<p>Liczba sporządzonych "Niebieskich Kart"</p> <p>Liczba powołanych grup roboczych</p>
	<p>Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej Policja Gminny Zespół Interdyscyplinarny</p>	2021–2025	<p>Liczba udzielonego schronienia dla osób dotkniętych przemocą</p>

Przewidywane efekty realizacji Programu:

1. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie
2. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie
3. Udzielenie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie
4. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą
5. Zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawie przeciwdziałania przemocy
6. Zbudowanie systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą
7. Niwelowanie skutków przemocy
8. Zwiększenie świadomości dzieci i młodzieży na temat zagrożeń płynących z występującego problemu przemocy
9. Zmniejszenie skali występujących w rodzinie dysfunkcji wynikających z przemocy

Monitorowanie i ewaluacja programu

Program będzie podlegał ewaluacji w oparciu o dane zebrane przez Zespół Interdyscyplinarny w Wąsewie

podczas monitoringu. Monitoring (zbieranie i analiza danych) będzie przeprowadzany raz do roku, do dnia 31 grudnia za poprzedni rok kalendarzowy.

Ewaluacja programu powinna dostarczyć odpowiedzi, jaka jest trafność, skuteczność, użyteczność i efektywność programu. Powinna określić, czy cele programu są odpowiednie do ewoluujących potrzeb. Do jakiego stopnia oddziaływanie programu przyczyniło się do osiągnięcia celu głównego, celów szczegółowych i czy odpowiada potrzebom odbiorców programu oraz w jakim zakresie można oczekiwać, że pozytywne zmiany będą trwać po zakończeniu realizacji programu.

Sprawozdawczość

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąsewie do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Wąsewo, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.